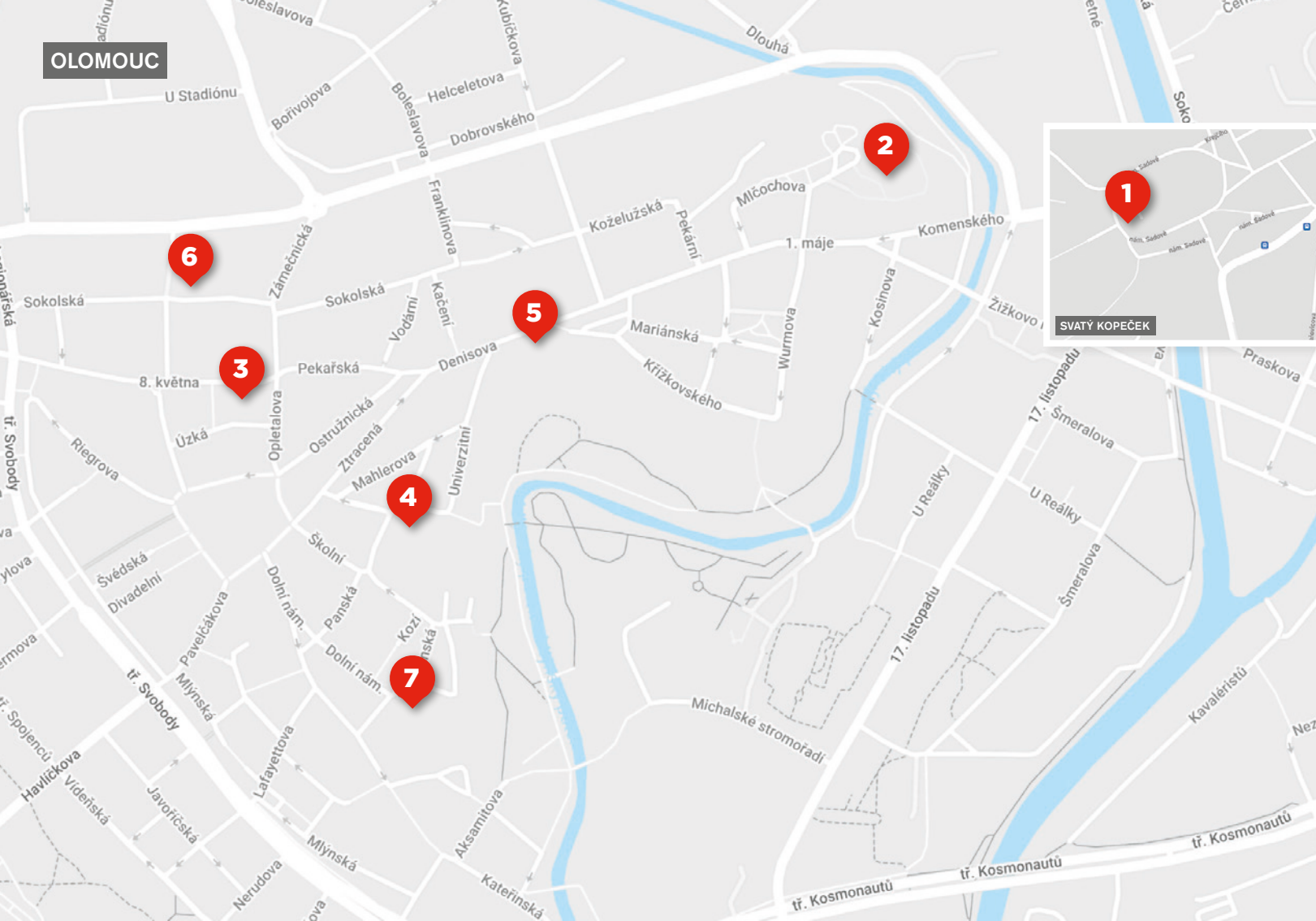

OLOMOUC

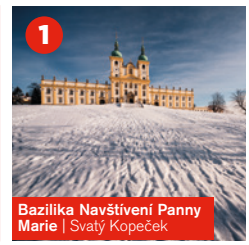

Olomoucké betlémy

OLOMOUC

Poznejte krásu olomouckých betlémů

Bazilika Navštívení Panny Marie | Svatý Kopeček

Katedrála sv. Václava

Kostel sv. Mořice

Kostel sv. Michala

Kostel Panny Marie Sněžné

Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie

Kapucínský Kostel Zvěstování Páně

Betlémy:

Tajemství svaté noci

Františkáni jsou právem hrdi na to, že dali křesťanům před 800 lety rozkošnou tradici jesliček a betlémů. Za jejich předchůdce se považují plastiky znázorňující narození Páně, za následovníky jezuité, kteří vnesli do betlémů technické prvky – figurám dovolili pohyb. Největší rozmach betlémů pak přichází v době baroka. Obecně je betlém symbolem boží lásky k člověku.

Většina betlémů bývá
v kostelích vystavena
do Hromnic, tedy do 2. února.

Poprvé

V roce 1223 byl František z Assisi pozván k vánočnímu stolu u šlechtice Giovanniho di Velita na jeho panství. František se tehdy rozhodl zobrazit narození Ježíška v nuzném chlévě na seně v jesličkách. Výjev umístil do jeskyně u vesničky Greccio, kterou upravil jako kapli. V noci 24. prosince pozval vesničany z širého okolí a při jesličkách sloužil mši svatou. Při ní četl z Písma úryvky z Lukášova evangelia o Kristově narození. Tato událost má být nejen prvním znázorněním betlému, ale i první půlnoční mši.

Betlemářská tradice

Betlémy se postupem času měnily. Figurky se začaly modelovat nejen ze dřeva, ale i z vosku nebo keramiky. Betlémy se ve stolních variantách kaširují nebo vystřihují z papíru. Dnes už se i tisknou jako 3D modely.

Betlemářství se rozvíjelo i v našich zemích, kde přináší tvarovou rozmanitost figur i pojetí. Jeden z prvních pohyblivých betlémů na světě postavili jezuité v Jindřichově Hradci v roce 1680. Později se přidávají světské motivy nebo se konkrétní lidé promění v postavičky betlému. Mezi pevné uspořádání ale vždy patří jesličky se svatou rodinou, nesmí chybět osel, volec a anděl, který zpravidla na stuze nese latinský nápis *Sláva Bohu na výsostech*.

Druhý plán tvoří pastýři s ovečkami a tři králové. Vše další už záleží na autorovi či autorech. Některé betlémy se staví dlouhodobě a postupně se doplňují. Třeba až do dnešních dnů. Do našich domovů se přesunuly na konci 18. století, kdy je císař Josef II. na nějakou dobu v kostelích zakázal.

1

Bazilika Navštívení Panny Marie | Svatý Kopeček

Nejstarší figurky svatokopeckého betléma vyřezával kolem roku 1840 Vavřinec Axman, praděd malíře Karla Svolinského. Ztvárnil v něm i krále Herodesa, dávajícího krutý příkaz k vraždě betlémských chlapců. Další postavičky, stáj a terén krajiny vytvořil v roce 1884 Adolf Procházka, řezbář z Droždína. V posledních letech dostal betlém osvětlení a také se rozpohyboval jeho mlýn.

6

2

Katedrála sv. Václava

Betlém pochází z 19. století a bývá umístěn v Loretánské kapli na pravé straně chrámového trojlodí. Dřevěné malované figurky s velikostí od 30 do 70 centimetrů vytvořil neznámý autor. V souboru jsou i tři sádrové sošky, které byly doplněny dodatečně, možná kvůli poškození, zcizení nebo ztrátě původních.

3

Kostel sv. Mořice

Betlém vyřezaný z olivového dřeva je dvacet let postupně doplňován dalšími figurami, které páter František Hanáček nakupuje v řezbářské dílně Zacharia Brothers přímo ve městě Betlémě v Izraeli. S andělíčky má asi tři desítky postaviček. Poslední jsou z roku 2019. V kostele bývá vystaven až těsně před Štědrým dnem.

4

Kostel sv. Michala

Sádrový betlém z 19. století má 14 figur a bývá vystaven od první adventní neděle, ale bez Ježíška. Ten je do jeslíček vkládán až na Štědrý den při odpolední dětské mši svaté. V kostele bývá rovněž vystavována skoro metrová sádrová soška Jezulátka v jeslích u oltáře.

5

Kostel Panny Marie Sněžné

Sádrový polychromovaný betlém pochází z první poloviny 20. století. Patnáct figur velikosti 25 centimetrů představuje postavy Svaté rodiny, pastýřů, darovníků a tří králů. Betlém je vystaven od Štědrého dne do Hromnic.

6

Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie

Většinu figur betléma vyřezal ze dřeva bratr dominikán Emanuel Šnabl (1862-1942) na počátku 20. století. V době komunismu byl betlém používán v kostele sv. Mořice. Zpátky se vrátil v roce 1998. Betlém je vystaven od 24. prosince, Jezulátko se vkládá do jesliček na konci dětské vánoční mše svaté, která začíná na Štědrý den v 16 hodin. Postavy tří králů s dary a zvířaty jsou do betléma přidány až na slavnost Zjevení Páně, tedy 6. ledna.

7

Kapucínský kostel Zvěstování Páně

Betlém vznikl v roce 1887 v dílně Demetz v tyrolském Gröden (Val Gardena) a dřevěné postavy dosahují výšky jednoho metru. Nechal ho zhotovit kvardián Hubert Ettel za peníze z veřejné sbírky. Cena betlému činila 1100 zlatých. V roce 2021 byl betlém obohacen o darovanou sbírku vycpaných zvířat.

Dolní náměstí

Přes deset let každoročně zdobí centrum Olomouce rozměrný betlém řezbáře Jana Vinckera. Najdete ho během konání vánočních trhů na Dolním náměstí. Od roku 2022 je navíc opravený. „Má vyflíkované praskliny a nový nátěr světle a tmavě hnědou barvou,“ uvedl tvůrce betléma. Pod přístřeškem je 15 figur z černého topolu. Nejvyšší je jeden ze tří králů, který má skoro dva metry. Zprvu Jan Vincker vystavoval méně figur a postupně je doplňoval, mezi posledními to byl pes a anděl. Nyní považuje betlém za kompletní.

Bohoslužby

	24. prosince	25. prosince	26. prosince	31. prosince	1. ledna
Olomouc – katedrála sv. Václava	15:00 21:00*	8:00 10:00*	8:00 10:00		8:00 10:00*
Olomouc – sv. Mořic	22:00	7:30 9:00	7:30 9:00		7:30 9:00
Olomouc – sv. Michal	15:00* 20:00	9:00	9:00	16:00	9:00
Olomouc – kapucíni	17:00	10:00 17:00	17:00		10:00 17:00
Olomouc – dominikáni	16:00 pro děti 24:00	9:30 18:00	18:00	17:00	9:30 18:00
Olomouc – P. Marie Sněžné	19:00	19:00	19:00		19:00
Svatý Kopeček	24:00	7:30, 10:00 15:00	9:00 15:00	9:00 17:00	7:30, 10:00 15:00

* mši svatou oslavuje biskup

Uvedené časy jsou tradiční, v dalších letech se mohou mírně měnit. | www.ado.cz

INFORMAČNÍ CENTRUM OLOMOUC

Horní náměstí – podloubí radnice ☎ +420 585 513 385 | +420 585 513 392

infocentrum@olomouc.eu | [f](#) [@](#) [x](#) Olomouc Tourism | #myolomouc

Otevřeno denně | eshop.olomouc.eu | tourism.olomouc.eu

© statutární město Olomouc, 2024
Informační centrum

Texty: Pavel Konečný | Fotografie: Jan Andreáš, Daniel Schulz,
Pavel Snášel, Dan Tyrlik, Dalibor Peřina, Petr Ilgner